

International

Насоки за създаване и управление на приют за животни

Оригинално заглавие: **Guidelines for the Design and Management of Animal Shelters**, издадено от RSPCA International.

<http://www.rspca.org.uk/ImageLocator/LocateAsset?asset=document&assetId=1232711400161&mode=prd>

Превод от английски език: С. Налбантова и Ж. Кунчева

Сдружение „На ти с природата”, <http://iwns.org>

СЪДЪРЖАНИЕ

ГЛАВА 1: ПРИНЦИПНО ПРАВИЛЕН ИЗБОР ЛИ Е ДА БЪДЕ ИЗГРАДЕН ПРИЮТ ЗА ЖИВОТНИ?	3
--	----------

ГЛАВА 2: ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПОЛИТИКИ	5
Кастрация	5
Задомяване	6
Евтаназия	6

ГЛАВА 3: УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИЮТА	8
Финанси	8
Избор на местоположение	9
Сграда	10

ГЛАВА 4: СЪЗДАВАНЕ НА ПРАВИЛА В ПРИЮТА	12
Постъпващи животни	12
Задомяване	12
Всекидневни дейности	13
Хранене	13
Хигиена и почистване	13
Водене на документация	14

ГЛАВА 5: ПЕРСОНАЛ	15
Персонал и доброволци	15
Здраве и безопасност	15

ЧЕКЛИСТ ЗА ПЛАНИРАНЕ НА ПРИЮТ ЗА ЖИВОТНИ	16
---	-----------

ABOVE: Hungarian
wire-haired vizsla

BELOW: Kitten in an
RSPCA animal centre

ГЛАВА 1: ПРИНЦИПНО ПРАВИЛЕН ИЗБОР ЛИ Е ДА БЪДЕ ИЗГРАДЕН ПРИЮТ ЗА ЖИВОТНИ?

Въпреки че за много организации построяването на приют за животни изглежда най-належащата нужда за тяхното населено място, това не винаги е така. Управлението на приют е скъпо начинание и изисква планиране и добра организация. Отделно, един приют не решава проблема с контрола на бездомните животни в дългосрочен план. В действителност създаването на приют понякога може да влоши нещата, тъй като чрез него се предоставя лесен начин на собствениците на домашни любимци да се освободят от своите животни, като ги оставят в местния приют.

Преди да решите да построите приют, трябва да сте наясно с пълната картина с животните във вашия регион. Трябва да се направи предварителна оценка на ситуацията, като се вземат предвид:

- броят на приютите в региона, техният капацитет и типовете животни, които приемат;
- броят на животните в областта, които са имали нужда от помощ през последните години и дали може да бъде открита някаква особеност или тенденция;
- районът, който новият приют ще обслужва;
- приблизителната популация на бездомни котки и кучета в региона;
- съществуващите програми за събиране на бездомни животни, как и от кого се провеждат;
- финансовата ситуация в района, включително дали е възможно да осигурите финансиране на приюта от дарения или чрез общината;
- ако сключите договор за бездомни животни дали той е финансово осъществим и дали би било добре за облика на вашата организация събирането на животни и евентуално дори евтаназирането на бездомни животни;
- отношението на населението в региона към котките и кучетата.

Може да се окаже, след внимателно проучване, че построяването на приют не е начинът да помогнете на повечето животни.

КАЗУС 1

Когато жителите на град в Източна Азия, считан за един от най-гъсто населените в света, основали организация за защита на животните, това създадо множество трудности за включилите се.

Недостигът на място представлявал сериозен проблем за всеки, опитвал се да създаде приют за бездомни, изоставени и тормозени животни.

В миналото редица групи за спасение на животни хвърлили значителни усилия и средства за отваряне на приюти, но броят на нежеланите животни,

изоставени пред вратите им, претърпял приютите за седмици. В общество, където набирането на средства е слабо развито, мащабът на проблема с бездомните животни скоро довел до финансови затруднения за приютите. Това от своя страна причинило драматичен спад в стандарта на грижи. Поради ниските нива на осиновяване на животни в града, много от тях прекарвали целия си живот в приют, където не ги убиват, но не могат да им осигурят адекватна за нуждите им храна, пространство, топлина и медицинска грижа. В много случаи персоналет на приютите и доброволците оставали травмирани от условията, в които са работили.

Новата организация се съсредоточила в създаването на мрежа за приемна грижа от самоотвержени доброволци, които да приютяват временно изоставени котки и кучета в своите домове. От своя страна организацията поела издръжката на животните, всички медицински разходи, ваксини и кастрации до намирането на постоянен дом за съответното животно.

През първата година организацията изгражда мрежа от повече от 40 домове за приемна грижа, като си поставя за цел тя да достигне 100 през втората година. Животните се задомявали чрез интернет, и доброволческата мрежа имала възможността да осигури дом на много по-голям брой животни, отколкото приют някога би могъл. Всички животни са настанявани в подходящи условия, а проектът имал много по-малко разноски и административни разходи от приют.

Новата организация постигнала успех в град, в който много подобни проекти били пропаднали.

КАЗУС 2

Към RSPCA International често се обръщат организации, които се оплакват от лошото качество на дейностите предоставяни от страна на общините спрямо бездомните животни в техните градове. Обикновено вниманието е насочено към нехуманни методи за улавяне на животни и изключително ниското ниво на намиране на нови домове (задомяване) за животните в общинските приюти. Много групи желаят да отворят нов приют, за да се конкурират с общинските съоръжения. Една организация за хуманно отношение към животните в Източна Европа решила да предприеме алтернативен подход. Групата проучила внимателно правната рамка, относно бездомните животни, лобирала сред местните власти и ги накарала да подобрят условията там. Чрез разбирането на закона и работата с длъжностни лица, групата успяла да изтъкне отговорностите на местната власт за благосъстоянието на животните, които са под нейна грижа.

Организацията убедила местната власт да организира проучвателни посещения за длъжностните лица, които да се запознаят с методите за контрол на бездомните животни в Обединеното Кралство. Посещението показало на властите, че не са осигурители подходяща грижа за животни, изоставени от безотговорни стопани, подчертало е липсата на квалифициран персонал в общинските учреждения и посочило други мерки, които могат да бъдат взети, за се намали броя на изоставените животни.

След посещенията, длъжностните лица се обърнали към RSPCA International, за да проведе курс за грижа за животни и управление на приют. Две години след започването на лобирането, местната власт построява нов приют, отговарящ на международните стандарти и специфики. Първоначалният ръководител на приюта е заменен с квалифициран ветеринарен лекар, който напълно подкрепя идеята, че има нужда от обучен персонал за приюта.

ПРАВИЛНО РЕШЕНИЕ ЛИ Е СЪЗДАВАНЕТО НА ПРИЮТ?

Какви са проблемите с хуманното отношение към животните?
Оценка на ситуацията.

- Stray animals?
- Общината се отнася с нехуманни методи към бездомните и нежелани животни
- Липса на съдействие и популяризиране на хуманното отношение във вашия регион?

Оценка на проблема

1. Какво е виждането на местните жители?
2. Какво е виждането на местния бизнес?
3. Какво е виждането на общината?
4. Какво е законодателството?
5. Имали ли вече съществуващи приюти и може ли да си съдействате с тях?

Често срещани трудности

- Финансиране – набиране на средства.
- Място – разрешително за земя и строителство.
- Обществена подкрепа – слаби връзки с обществеността.
- Доброволци – привличане и задържане.
- Контрол на заболяванията – ветеринарна грижа.
- Политики
- Вътрешни противоречия.

Алтернативи

1. Клиники за кастриране на котки
2. Схеми за поставяне на микрочипове
3. Схема за регистриране на домашни любимци
4. Образователни програми
5. Програми за популяризиране на дейността
6. Сътрудничество със съществуващ приют
7. Приемна грижа

ГЛАВА 2: ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПОЛИТИКИ ЗА РАБОТА В ПРИЮТА

Има редица управленски решения, които трябва да бъдат взети предвид от вашата организация, преди да започнете изграждането на приют, защото те ще оформят много други фактори, като колко животни можете да подслоните и какви съоръжения ще трябва да включите в строителните планове.

Най-важните управленски решения се отнасят до кастрацията, намирането на нов дом на животните и евтаназията. Всички те представляват емоционални въпроси, но отделянето на време за изясняване на тези проблеми на един ранен етап ще гарантира, че парите не са пропилены в изграждането на приют, който не отговаря на вашите нужди.

Създаването на правилници за работа ще помогне за насочването на работата и ще оформи управлението на приюта ден по ден. Политиката трябва да отразява начините за решаване на конкретни въпроси чрез принципите, които вашата организация поддържа.

Предимства от приемане на управленски правилници:

- **определят, поддържат и мониторират стандарти**
- **осигуряват непрекъснатост на грижата за животни**
- **предотвратяват недоразумения и обърквания между персонала и членовете на организацията**
- **осигуряват съобразяване със съответното законодателство.**

Има няколко алтернативни варианта, които трябва да се разгледат при разработването на политики в областта на кастрацията, намирането на нов дом и евтаназията.

КАСТРАЦИЯ

Въпреки, че кастрацията на животни е желателна, трябва да се има предвид, че тя е скъпа. Преди да определи политиката на своя приют вашата организация ще трябва да сравни ползите от кастрацията с разходите за нейното осъществяване. RSPCA препоръчва кастрация на всички животни преди да им бъдат намерени нови домове.

RSPCA отстоява идеята, че кастрацията на котки, кучета и други домашни животни, е важна част от отговорното притежаване на животно.

Вариант 1: Да не се кастрират животните в приюта Този вариант би утежни проблема с контрола върху популацията и би могъл да даде като резултат второ поколение животни, пристигащи във вашия приют, което, от своя страна може да задълбочи проблема с претъпкването му. Некастрацията може да доведе и до агресия между животните в приюта. Предимството на този вариант е, че е по-евтин за приюта.

Вариант 2: Кастриране на всички животни преди задомяване При този вариант е важно да се вземат предвид разходите - кой ще плати? Възможно е намирането на дом да се усложни, ако кастрацията се приема за нещо неестествено или разходите по нея се прехвърлят на осиновителите. Въпреки това животните ще бъдат по-здрави и това ще допринесе за контрол на популацията. Вашият районен ветеринарен лекар може да склони да прави кастрацията без надценка или да направи отстъпка, заради големия брой животни, които ще кастрира.

Вариант 3: Кастрация само на мъжките животни Кастрацията на мъжки животни е по-евтина от тази на женски, тъй като операцията на мъжкото животно е по-лесна. Кастрацията на мъжките животни ще помогне за предотвратяването на болести, боеве помежду им и скитане.

Вариант 4: Кастрация само на женските Този вариант е по-скъп, въпреки това ползата е в това, че той намалява риска от пиометра (инфекция на матката), също така може да се увеличат шансовете за намиране на дом на животното, тъй като то вече не се разгонва.

Neutering policy being put into practice in Sri Lanka

ЗАДОМЯВАНЕ

Вашата политика по намиране на нов дом на животните директно ще се отрази на времето, което животните ще прекарват в приюта. Следователно политиката има голямо влияние върху капацитета на приюта. Определянето на критерии, на които трябва да отговарят потенциалните осиновители ще намали броя на подходящите домове. Въпреки това, внимателното подбиране на нов дом ще намали наличието на зле гледани животни, които ще се върнат в приюта или ще бъдат изоставени повторно.

Изготвяйки своята политика по намиране на нов дом за животните трябва да вземете предвид следните варианти:

Вариант 1: Настаняване на животни само в домове, покриващи определени критерии (например домове с оградени дворове). Това може да доведе до загубата на подходящи домове, както и да бъде разглеждано като културна или социална дискриминация.

Вариант 2: Задомяване само след посещение в бъдещия дом. Визита на дома се прави с цел да се установи дали средата, предлагана от осиновителите, е подходяща. Въпреки това тази процедура е трудоемка и забавя процедурата по намиране на нов дом на животното. Също така някои може да сметат тези визити за неприемливи, затова трябва да вземете предвид дали те са подходящи за вашата страна.

Вариант 3: Задомяване само у хора, които могат да платят такса за задомяване.

Таксата за осиновяване набавя средства за фонда на приюта и също така показва равнище на ангажираност от страна на осиновителя. Също така, ако потенциалните осиновители са неспособни да платят такса има малка вероятност да могат да покрият бъдещи медицински разходи. Въпреки това плащането на такса за осиновяване не е гаранция за предоставянето на хубав дом. Възможно е животните да бъдат върнати, а приютът да бъде разглеждан като търговско предприятие. В някои страни таксите може да отблъснат хората от осиновяването или да ги затруднят финансово.

Вариант 4: Задомяване само след интервю с потенциалните собственици. Това ще позволи разпознаване на неподходящи осиновители. Също така интервюто ще потвърди дали осиновителят знае как да се грижи за животното. Все пак този процес може да бъде продължителен.

Въвеждането на строги условия за това кой може да осинови животното ще ограничи броя на потенциалните осиновители, но накрая ще осигури домове, които предлагат добра грижа.

Виж Глава 4: Създаване на правила за задомяване на животни.

ЕВТАНАЗИЯ

Без съмнение едно от най-трудните управленски решения, които вашата организация трябва да вземе, е при какви обстоятелства да бъде извършвана евтаназия. Планирайки вашата политика по отношение на евтаназията трябва да вземете предвид както законите във вашата страна, така и предимствата и недостатъците на следните варианти.

Вариант 1: Политика без евтаназия. Тази политика може да удължи страданието на болните или ранени животни и също така може да доведе до разпространение на заболявания. Приютът може да се превърне в убежище, което осигурява дългосрочен подслон на животните. Това може да се хареса на обществото, защото голяма част все още възприема евтаназията като акт на жестокост, но поемате риск да препълните приюта и да се наложи да връщате животни. Ако вашата организация е поела ангажимент за хуманно отношение към животните, то тази политика не е приемлив вариант. В държави, където има голяма популация от бездомни животни, приютът бързо ще се препълни, животните ще умират в борба помежду си или от болести, което е много по-жестоко от евтаназията.

Вариант 2: Евтаназия само на неизлечимо болни. Този вариант ще намали страданието на болните животни и ще ограничи разпространението на болестите. Резултатът би бил по-здрава популация и намаляване на ветеринарните такси.

Вариант 3: Евтаназия на животни, които не може да се задомят (вкл. агресивни животни).

Това би могло да предизвика лошо отношение от страна на обществото към приюта, но би предотвратило натрупването на стрес от дългия престой, също така би освободило място и шанс за осиновяване за животни, на които може да се намери нов дом. Също приютът ще избегне лоша репутация, че дава за осиновяване опасни или проблемни животни.

Вариант 4: Евтаназия на животни, които са прекарвали в приюта определен период от време.

Това би намалило потенциалното претъпкване на вашия приют, популацията би била по-здрава, а рискът от разпространение на болести по-малък. Въпреки това, този вариант може да породи лошо мнение сред обществото, а също така означава, че обезпаразитяването и ваксинирането на евтаназирани животни е било ненужно.

Ако вашата организация желае да осигури възможно най-голям брой осиновявания от приюта и има сериозен проблем с бездомните и нежелани животни, може би понякога ще се налага да евтаназирате здрави животни. За да бъде взето решението, трябва да се преценят шансовете за задомяване на дадено животно.

Определяйки сроковете трябва да вземете предвид:

- капацитет на приюта;
- времето, което персоналът и доброволците могат да прекарат с всяко животно, за да се уверят, че то е общително и подходящо за задомяване;
- интензитет на входящи бездомни и нежелани кучета и съотношението с пространството в приюта;
- дали животните се помещават в индивидуални или общи клетки;
- законодателството на вашата страна, което може да забранява евтаназията или да предвижда определен срок

RSPCA е против евтаназията на здрави животни. Въпреки това организацията приема, че в някои случаи евтаназията е неизбежна и по-точно, когато не може да бъде намерен подходящ дом.

След като политиките са вече уточнени, трябва да се следи за тяхната ефективност. Винаги благосъстоянието на животните трябва да бъде на първо място. Дори да имате най-добри намерения, претъпканият или зле ръководен приют може да причини страдание на животните, на които желае да помогне.

Някои области, които трябва да обмислите преди създаването на приют: цели; ползи; разходи; обществено мнение; ефективност; персонал.

Важно е да се помисли за последиците, които тази политика ще има върху вашата организация, като цяло, и отделно по отношение финансовите разходи и общественото мнение.

Ще трябва да измерите съотношението между реалните разходи по въвеждане на политиката и очакваните ползи от нея за вашето развитие .

Family looking at a dog waiting to be rehomed at an animal centre

ANDREW FORSTNER/RSPCA PHOTOGRAPHY

ГЛАВА 3: УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИЮТА

Управлението на приют е сериозно финансово начинание и голяма отговорност. Именно затова най-големи усилия трябва да се положат в началото при процеса на планиране, за да сте сигурни, че вложените средства няма да са напрасни и че ще построите най-подходящият приют в рамките на финансовите ви възможности.

Приоритети следва да бъдат:

- нуждите на животните и безопасността на служителите и посетителите
- нуждите на гледачите в приюта
- нуждите на посетителите на приюта.

Вижте Чеклист за планиране на приют в края на тези Насоки

ФИНАНСИ

Приютите са скъпи както за построяване, така и за управление.

Преди строежа, трябва да се направят разчети относно следното:

КАПИТАЛОВИ РАЗХОДИ

Еднократни разходи:

- закупуване на земя
- хонорари на консултанти (архитекти, оценители.)
- строителни материали
- прокарване на ток, канализация, вода
- оборудване
- прокарване на път.

Трябва да бъдат заделени пари за амортизация, които да покриват разходи по повредено или ново оборудване.

Ако имате заделена сума, трябва да определите каква част от нея ще инвестирате в самото място, и каква ще оставите в резерв за дейностите в приюта. По-добре е да създадете малък приют, но подсигурен във времето.

ПОСТОЯННИ РАЗХОДИ

Те обхващат разходите, които покриват всекидневните нужди на един приют:

- храна
- осигуровки
- лекарства и консумативи
- ток/вода/отопление
- почистващи препарати
- заплати и разходи за персонала.

Трябва да направите добри калкулации преди да се захванете с приюта.

ПРИХОДИ

Когато правите финансовия си план е добре да имате

реалистична оценка на годишния приход, който ще имате.

Това включва всички източници на финансиране, които са

ясни, и евентуално тези, които може да се наберат чрез

дарения. Благосъстоянието на животните е от първостепенно

значение и то не може да се подсигури без финанси.

КАЗУС 3

В много държави, общините имат задължението да финансират мероприятията по контрол над бездомните животни. Договор с общината може да подсигура постоянен приход на една организация, която управлява приют. Тези пари може да се използват за покриване на разходи по храна, почистване, отопление и оборудване, както и за поддръжка на сградата. Договорът обаче изисква и предлагане на услуга и е добре тя да бъде уточнена предварително и ясно в текста.

Дълги години малка организация в Европа е водила успешен проект с бездомни животни. В началото приютът е работел добре и те решили да развият дейността му. Възможността се е отворила, когато общината е пуснала конкурс за частни фирми, които да се занимават с проблема с бездомните животни. Организацията за защита на животните решила да кандидатства.

С цел да спечели конкурса, организацията предложила особено ниски цени. Въпреки, че намеренията били добри, организацията е победила на конкурса фирми с дългогодишен стаж и опит.

Отделно общината успяла да премахне от договора задължението да финансира поддръжка на сграда или закупуване на ново оборудване. По договор, общината се отказала да заплаща за ваксинацията на животните, а организацията е подсигурила само заплати на служителите си и то твърде ниски. Организацията спечелила конкурса да управлява приюта, но се озовала в крайна сметка с много задължения и ниско мотивиран от слабото заплащане персонал. В крайна сметка на организацията се наложило да финансира новия проект от други дейности и стандартите за гледане на животни в първоначалния приют значително спаднали.

След шест месеца групата прекратила договора с цената на финансовото и емоционално състояние на организацията. Преди да се направи предложение за договор с местните власти, е важно да се направи детайлно проучване дали този договор ще бъде подходящ за вашата организация, служителите и животните, за които ще се грижите, в дългосрочен план. Ще се сблъсквате с много случаи, в които ще бъде по-изгодно договарянето да бъде поверен на друга организация. Тогава ще бъде по-лесно за групата ви да наблюдава и подпомага процеса.

ИЗБОР НА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

- Трябва ли да купите или наемете мястото? Мястото има ли перспективи за разширяване?
- Мястото разположено ли е на минимум 300 метра от най-близкия жилищен комплекс?
- Разположено ли е мястото на по-висок райо, който има добра канализация и възможност за отводняване?
- Мястото леснодостъпно ли е с градски транспорт? Това може да е важно за служителите ви и потенциалните осиновители.
- Могат ли основни необходиминости като вода, канализация и електричество да бъдат осигурени и на каква цена?
- Какви строителни материали имате в наличност?
- Какви материали за подходящи за местните климатични условия?
- Трябва ли да реновирате стара сграда или да построите нова?
- Реновирането може да е по-евтино, но сграда построена специално за целта ще бъде много по-подходяща.
- Какви са мненията на местните хора?

КАЗУС 4

RSPCA International има много примери за неподходящо избрани места за приют. Стари общински приюти много пъти са построени въз основа на ниски стандарти и са разположени далече извън града с липса на връзка с главни транспортни мрежи. Тези фактори могат да повлияят за ниското ниво на осиновяване, високото ниво на евтаназия и да секват ентузиазма и желанието на служителите и потенциалните осиновители. За да предотвратят подобен резултат много организации прибегват до купуването или наемането на земя в близост до центъра на града. Клопката в този вариант е липсата за възможност за разширяване.

Доказателство за това е опита на организация за животни в Европа да предприеме ремонтни дейности. Въпреки подкрепата на местните власти, които дори поемат част от разходите по ремонта, разположението на приюта води до конфликт с местни организации и технолози. Тези две групи активно протестират срещу процеса. Местните жители се дразнят от шума, който животните създават в близост до имотите им. Несеквацият диспут продължава вече три години без постигане на компромисен вариант. Нуждата от финанси за водене на диспута дори застрашава съществуването на приюта.

Трудно е да се планира за неочаквани събития в бъдеще, но е важно да се изготви стратегия за нуждите на животните и организацията. Важно е да се подсигури, че вашата работ не влияе по негативен начин на растежа на организацията като цяло. Затова трябва да подсигурите предварително необходимото спонсориране, място и материали, за да подпомогнете по-нататъшно разширяване на приюта, което да е на адекватно разстояние от жилищните комплекси в близост. Градоустройствените планове са различни за всеки град, затова трябва предварително да се запознаете с изискванията преди да изберете мястото за приюта.

СГРАДА

При архитектурния план за приюта, водещ фактор е предотвратяване на разпространението на зарази. Новопостъпили животни трябва да бъдат държани отделно от животни, които вече са подготвени за осиновяване. Достъпът до изолаторите и местата за карантина трябва да бъде ограничен.

МЕСТА ЗА ПЕРСОНАЛА И ЗА ПОСЕТИТЕЛИТЕ

- ПРИЕМНА:** Всяко действие в това пространство трябва да се следи внимателно, включително регулирането на трафика от хора. Приемната трябва да създава добро впечатление и да оставя в посетителите чувство за ред, чистота и светлина.
- АДМИНИСТРАЦИЯ:** Това е мястото за контрол в приюта и трябва да има директен достъп както до приемната, така и до частите, където са разположени животните. Трябва да се води отчет на всички животни, които пристигат в или напускат приюта. Поради тази причина трябва да предвидите достатъчно пространство за складиране на документацията.
- ЛЕКАРСКИ КАБИНЕТ:** Тази част трябва да бъде в непосредствена близост до изолатора и карантинното помещение, за да се гарантира бързо и лесно придвижване на болни и възстановяващи се животни. Трябва да има отделен вход отвън и свободен достъп за превозно средство. Да разполага с вентилационна система и обособени отделни части за предотвратяване физическия контакт между отделните животни.
- МОРГА/ХЛАДИЛНА КАМПА:** Тази част трябва да бъде в непосредствена близост до лекарския кабинет – студена зала, хладилник или камера може да бъдат нужни. Преди да решите какъв метод ще използвате за съхранение на трупове, трябва да проверите дали местните власти нямат здравни изисквания, които може да повлияят на избора ви. Ако възнамерявате да имате крематориум на площта на приюта, трябва да обособите отделна част само за него. Ако смятате освобождаването от трупове да става извън рамките на приюта, ще ви бъде необходима по-голяма хладилна камера.
- ПРИГОТВЯНЕ НА ХРАНА ЗА ЖИВОТНИТЕ:** Тази част изисква мивка с течаща топла и студена вода и хладилник. Трябва да подситеgurите място за дезинфекциране на купите за храна, и пространство, където да ги държите. Складът за храна трябва да е в съседство и цялата храна трябва да бъде съхранявана в контейнери, устойчиви срещу паразити и насекоми и не са разположени на земята.
- САНИТАРНО ПОМЕЩЕНИЕ:** Това е стая за служителите за преобличане, по възможност с тоалетна и душ.

ПРОСТРАНСТВА ЗА ЖИВОТНИТЕ

- ПОДОВЕ:** Всички подове трябва да са от непромокаема повърхност (например плочи), за да предпазват от инфекции. Бетон е подходящ, ако е втвърден и обработен да бъде непромокаем. За предпочитане е подовите на външните пространства да са покрити с чакъл, а не тревни площи. Чакълът трябва да бъде редовно измиван. Дървото не се препоръчва, тъй като изгнива, а павираната настилка е трудна за почистване.
- СТЕНИ:** Стените трябва да са запечатани напр. с хлорирана каучукова боя, за да бъдат почиствани. Не трябва да има никакви дупки или луфтове, които да позволяват разпространение на болести.
- КАНАЛИЗАЦИЯ:** Подовите трябва да са наклонени към канал, който да се оттича навън. Отворът на водосточната тръба не трябва да има диаметър по-малък от 20 см., да бъде покрит с филтър. Подсигуряване на септична яма е от огромно значение.

КУЧЕТА

Минимални стандарти, основани на практиката на RSPCA.:

- САМОСТОЯТЕЛНИ КЛЕТКИ:** Всяко куче трябва да разполага с минимум 2m² закрито пространство. Трябва да има повдигнато легло. Минималната температура е 10sC, а максималната 26sC. Спалните помещения да разполагат с вентилационна система, изкуствено и естествено осветление. Всяко куче трябва да има достъп до минимум 2.5-3.5m² открито пространство. Оградата да е минимум 2m високо и заварена, да има наклон навътре в горната част, за да спира катерещи се кучета. Животните винаги трябва да имат поглед извън приюта.
- ГРУПОВО НАСТАНЯВАНЕ:** Не е подходящо за болни или лекувани животни. Минималните стандарти за пространство са същите, като при индивидуалното настаняване. Може да се поставят в групи само след 10 дена карантина. Трябва да се положат усилия за комбиниране на съвместими животни. Трябва да бъдат или стерилизирани, или отделени по пол.

КОТКИ

Минимални стандарти, основани на практиката на RSPCA.:

1. **Карантинни и самостоятелни клетки:** Клетките трябва да бъдат минимално 2.2m³ с една открита мрежеста стена. Всяка клетка трябва да има постелка, и място за купичка за вода и храна. Вентилацията е задължителна и ако има клетки, разположени една до друга, те трябва да бъдат на минимум 2 метра разстояние, за да се предотврати разпространението на зарази.

Групово настаняване: Добрата вентилация е още по-важна в груповите клетки. Котките имат нужда от хоризонтално пространство, покрито с постелка, където да спят. Легло не е задължително и дори не е желателно, защото така по-лесно може да се разпространи зараза. Минималната температура е 10.С, а максималната е 26.С. Външните пространства трябва да бъдат обградени с мрежа, но таванът може да е от твърда материя. Постелките са задължителни, като броят им трябва да е равен на броя на котките. Максималният брой на котки в една клетка е 50, но се препоръчва групите да са по-малки. За груповите клетки има специални изисквания за стерилизация и строго разделяне на различните полове..

ЕДРИ ЖИВОТНИ

Много често може да се наложи да се грижите за по-големи животни, като коне например. Въпреки това, дори да имате трениран екип, който да може да се грижи за коне, трябва да ги приемате в приюта само в крайни случаи и да ги задържите за минимален период от време преди да бъдат заведени на подходящо място с подходящите условия. Поради тази причина трябва да проучите най-близките специалисти, които могат да ви помогнат в грижата за тези животни.

Когато осигурявате тези неща, бъдете сигурни че:

- Стандартите, които предлагате, са адекватни.
- Сте съгласували цената, която ще поставите.
- Сте уговорили транспорта на животното до специалиста – вие ли ще го превозвате или клиентите ще се погрижат за това.
- Имате договор, който включва всички гореизброени точки.

ДРУГИ ДРЕБНИ ЖИВОТНИ

В много приюти пристигат и животни, които са по-малки от котки и кучета. За тази цел може да бъде построена част, но имайте предвид, че след като не е специализирана част, периодът, в който животните може да останат там трябва да бъде минимален. Трябва да се опитвате да избягвате приемането на такива животни от хора, които все още им търсят дом. Същите правила важат и за големи животни. Пространството за малки животни трябва да бъде снабдено с подходящи клетки и храна.

Horse in an RSPCA animal centre

ANDREW FOSTER/RSPCA PHOTOGRAPHY

ГЛАВА 4: СЪЗДАВАНЕ НА ПРАВИЛА В ПРИЮТА

Създаването на ефективни правила в приюта е от особено значение за управлението му. Добре организираната система помага на организацията да управлява спокойно приюта и да постигне определени стандарти. Рутината показва, че служителите знаят в какво се изразява тяхната работа и какво се изисква от тях. Правилата трябва да бъдат създадени за процеса на приемане на животни, осиновяване и всекидневни задължения.

ПОСТЪПВАЩИ ЖИВОТНИ

Котките и кучетата трябва да са под карантина поне 10 дни след постъпване. Този период може да бъде променен в зависимост от инкубационния период на общите заболявания, наблюдавани в приюта. Задължително трябва да има карантинно помещение. Животните в карантина не трябва да имат никакъв контакт с други животни в карантина или животни, готови за осиновяване. Всички животни трябва да бъдат прегледани от ветеринарен лекар или друг служител, специалист в тази област, до 24 часа от постъпване в приюта или по-бързо при съмнения за болест. Животните трябва да бъдат ваксинирани и обезпаразитени с пристигането си. Времето под карантина може да се използва като възможност за наблюдение на здравословното и емоционално състояние на животното. Това помага много при осиновяването и комбинирането на подходящи животни в една клетка. Цялата информация от пристигането и карантинния период на животното трябва да бъде записана и запазена в писмен или електронен вариант.

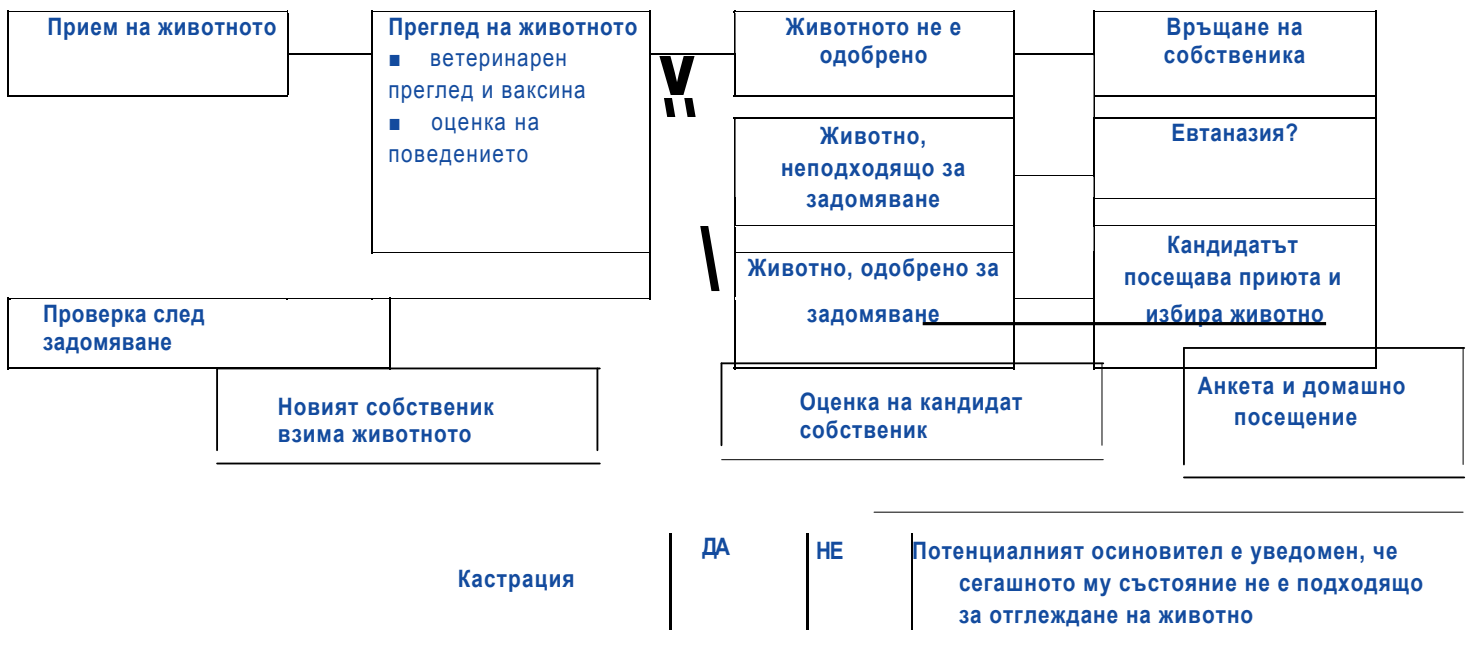
(виж *Водене на записки по-долу*).

С пристигането си всички животни трябва да бъдат:

1. поставени под карантина
2. прегледани от ветеринарен лекар
3. обезпаразитени
4. ваксинирани.

Кучетата трябва да са под карантина от 7 до 10 дни, а котките от 10 до 14 дни.

Пример за задомителен процес в RSPCA

ЗАДОМЯВАНЕ

Целта на процеса по задомяване е да се намери отговорен стопанин, който ще се грижи за животното до края на живота му.

Вашата организация ще трябва да създаде система в този процес. Например, ще помолите ли потенциалните стопани да попълнят анкета, ще ги интервюирате ли?

За да осигурите правилни връзки между стопанин и животно, трябва да знаете какви са нуждите на животното и на стопанина. Трябва да отделите достатъчно време, за да обмислите системата за задомяване, за да сте сигурни накрая, че осиновеното животно ще остане при новия си стопанин, няма да бъде отхвърлено и върнато, защото това води до препълване на приюта и стрес за животното.

Важно е да си отговорите на следните въпроси преди животното да бъде осиновено:

- дали животното и новият стопанин си пасват
- животно с непредвидим характер ще се препоръчва ли за задомяване.

Само здрави животни, за които се знае че не са агресивни и нямат други анормални отклонения в поведението, могат да бъдат предлагани за осиновяване.

Ключови елементи при повторното задомяване:

1. Целта на процеса е да се намери отговорен стопанин, който да се грижи за животното до края на живота му.
2. Важно е да се изготви система за задомяване, за да знаят служителите и доброволците каква е процедурата.
3. Написаният правилник трябва да съдържа формите, които трябва да бъдат попълнени, стъпките на процеса и какви такси трябва да бъдат платени, ако има такива.
4. Ясни правила и процедури ще помагат на организацията да вземе най-правилното решение за задомяването на едно животно.
5. Използвайте анкета преди задомяването, за да научите колкото се може повече за навиците на осиновителя, знанията и опита му в гледане на животни.

ВСЕКИДНЕВНИ ДЕЙНОСТИ

Важно е да се създаде ежедневна практика, която да е адекватна и да се следва стриктно: за храненето, чистенето, регистрирането и описването на животните. Това ще гарантира, че по-малко грешки ще бъдат правени и всички важни задания ще бъдат изпълнени правилно. Като част от правилата, трябва да се записва в какви часове са изпълнени тези задължения и кои служители са ги извършили. По-долу предлагаме система за всекидневни дейности:

1. Проверка на всички клетки и животни
2. Проверка на вентилация и отопление
3. Почистване и дезинфекция на клетките и другите обслужващи помещения
4. Почистване и дезинфекция на кухненските принадлежности
5. Приготвяне на храна и хранене на животните
6. Ежедневна разходка за всяко животно и почистване
7. Придружаване на посетители
8. Почивка на персонала
9. Слагане на животните да спят, проверка на отопление и вентилация.
10. Обезопасяване на всички сгради

По възможност чистенето трябва да става преди отварянето на приюта за посетители. Може да пригодите друга практика за празници и почивни дни, но всички от горепосочените задължения трябва да бъдат изпълнявани. Трябва да се следи това да предизвиква минимални неудобства за животните.

ХРАНЕНЕ

Режимът за хранене трябва да бъде ясно написан. Времето за хранене трябва да бъде добре регулирано и следвано.

Детайлно описани инструкции трябва да бъдат достъпни за служителите. Честите промени са неподходящи за животните и трябва да бъдат избягвани.

Добра идея е да имате бяла дъска в кухнята, която да показва диетичните изисквания на различните животни. Хранителните продукти не трябва да бъдат сменяни прекалено често, тъй като това може да доведе до хранителни смущения при някои животни.

Снабдяването с храна трябва да бъде редовно и стойността на храната трябва да бъде на второ място след качеството, наличността и поддръжката.

Следните принципи трябва да бъдат следвани по време на храненето:

- Уверете се, че предлагате балансирана диета
- Винаги трябва да има в наличност свежа чиста вода
- Никога не организирате разходки и упражнения за животните веднага след хранене
- Избягвайте резки промени в диетата
- Внимавайте животните да не преядат.

Мястото, където се приготвя храната, трябва да бъде поддържано чисто и подредено. Купите за храна трябва да бъдат практични и под ръка. Желателно е да се купуват по-качествени продукти, защото се оказват по-евтини при съхранение за дълъг период. Хубаво е времето за приготвяне на храната да е максимално кратко, за да има повече време по социализиране на животните. Консервираната храна е добре балансирана, но предизвиква разстройство. Това може да доведе до по-дълги периоди за почистване. Суха храна (влажна или суха) е високо протеиново балансирана. Фекалиите в тези случаи са твърди - RSPCA използва суха храна винаги, когато е възможно. Избягвайте да използвате остатъци. Възможността за зараза от този тип храна е висока и хранителното ниво е ниско.

ХИГИЕНА И ПОЧИСТВАНЕ Систематичните навици за почистване са важни за контролирането на разпространение на зарази. Когато се създаде рутина за почистване, ще бъде трудно да се пропусне някое действие и контролирането на заразите ще бъде по-ефективно. Почистващите навици, които са базирани на дневна, седмична и месечна база, трябва да бъдат периодично проверявани за ефективност.

Ежедневно почистване:

- Всички заети клетки трябва да бъдат почиствани всеки ден.
- Животните трябва да бъдат премествани, когато клетката се почиства, както и всички други предмети като храна, вода, постелки и други.
- Подовете и стените трябва да бъдат добре почистени.

ПОЧИСТВАНЕ НА ПОСОБИЯТА ЗА ХРАНЕНЕ

Купите за храна и постелките може да разпространят зарази и затова трябва да бъдат добре почиствани. Неръждива стомана е най-хубавият материал, защото е здрав и лесно почистващ се.

КОНТРОЛИРАНЕ НА ВРЕДИТЕЛИТЕ

Важно е да се контролират насекомите и вредителите. Трябва да се отделя специално внимание за елиминирането на източници за разпространение на вредители. Храната не трябва да бъде оставяна непокрита и всякаква разсипана храна трябва да бъде почиствана.

КОНТРОЛ ПО ЗАРАЗИТЕ

Всички предпазни мерки по контрол за разпространение на зарази или инфекции сред животните трябва да бъдат взети. Всеки бум на инфекциозно заболяване, като кашлица или котешки грип, трябва да бъдат незабавно лекувани, животното изолирано и случаят трябва да бъде разследван, за да се предотвратят разпространения и да се изчисли какви предпазни мерки трябва да бъдат взети, за да не се случват подобни неща отново. Ранното установяване на болестта, незабавната изолация и пълното почистване са основни елементи в контрола.

ВОДЕНЕ НА ДОКУМЕНТАЦИЯ

Точните отчети и данни са важни за наблюдаване на здравето на животните и оценяване ефективността на приюта. Отчетите демонстрират ефективност и професионален мениджмънт и може да помогнат в набирането на средства и подписването на общински договори, както и избягването на проблеми със закона.

СЪБРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ МОЖЕ ДА ДАДЕ НОВИ ИДЕИ ЗА ПРАВИЛА, КОИТО ТРЯБВА ДА БЪДАТ ПРОМЕНЕНИ ИЛИ ПОДОБРЕНИ.

ДА БЪДЕ ПРОСТО: Оформете бланките си така, че да съдържат само информацията, която ви трябва. Включете името и логото на организацията на всички форми.

ИЗПОЛЗВАЙТЕ ГОТОВИ БЛАНКИ: Съберете бланки на други организации и вижте какво ви трябва.

ПРЕГЛЕД: Бланките трябва да се преглеждат годишно и адаптират за новите нужди.

ОБУЧЕТЕ ПЕРСОНАЛА: Точните отчети и информация са много важни; бъдете сигурни, че служителите ви са разбрали защо отчетите са необходими.

ОГРАНИЧЕН ДОСТЪП: Отчетите трябва да бъдат съхранявани на удобно място, но също така трябва да се внимава, точно кой получава достъп до тях.

СЪХРАНЕНИЕ И КОНФИДЕНЦИАЛНОСТ: Съхранявайте внимателно документацията за период, изискван от закона. Някои отчети, като информация за всяко животно, трябва да бъдат отворени за всички, но информация и отчети за предишни собственици трябва да бъде конфиденциална.

Задължителни бланки:

1. Прием на животно, попълва се при постъпване.
2. Оценка на животното, попълва се за престоя.
3. Бланка за задомяване, проверка на новия дом и споразумение за задомяване.

Cattery at an animal shelter in Madrid

ГЛАВА 5: ПЕРСОНАЛ

ПЕРСОНАЛ И ДОБРОВОЛЦИ

Важно е структурата на служителите да е подходящо избрана и отговорностите на персонала да бъдат ясно описани. Важно е да посочите конкретните цели на приюта, дневните задължения, качествата на вашите служители, оборудването, което имате в наличност, и конкретните роли и отговорности, които всеки служител има.

Най-вероятно ще трябва да управлявате и развивате приюта с помощта на платени служители и доброволци. Важно е да обучите и да дадете същите наставления на доброволците каквито сте дали и на платения си екип. Един необучен и несработен екип от служители и доброволци може да унищожи един приют. Например, ежедневни дейности като хранене и почистване може да не бъдат изпълнявани по правилния начин и навреме или посетители може да бъдат обслужени с грубо и неуслужливо поведение.

ПРОЦЕС НА ПОДБОР НА СЛУЖИТЕЛИТЕ

- 1. Определете нуждите.** Ако искате да замените служител или доброволец, който напуска, опитайте се да разберете защо напуска. Ако е нова позиция, дефинирайте внимателно точно каква е позицията..
- 2. Опишете отговорностите.** Подгответе списък със задачи, които всеки служител трябва да изпълнява.
- 3. Определете уменията.** Паралелно на списък на задълженията, опишете качествата, които са необходими за тяхното изпълнение.
- 4. Срещнете се с кандидатите и извършете подбор.** Задавайте им такива въпроси, които им дават възможност да говорят за себе си и мотивацията си, както и такива въпроси, чрез които ще провокирате тяхната откровеност - защо искат да заемат този пост. Ако отделите повече време да напаснете различните служители и доброволци към най-подходящите за тях позиции, имате възможност да ги задържите за по-дълъг период в организацията..

ЗДРАВЕ И БЕЗОПАСНОСТ

Оценка на риска е подробно описание на потенциалното влияние на работата. Наблюдават се всички дейности и се определят опасностите за хората и животните, както и дали са взети нужните предпазни мерки. Оценката на риска трябва да обхване всички, които работят или живеят в близост до приюта.

ОПАСНОСТ: Всичко, което вреди по някакъв начин, включително и шумът, който животните създават..

РИСК: Има ли шанс (малък или голям) някой да пострада от опасността?

Трябва да прецените дали рисковете са от значение и дали сте взели предпазни мерки, за да намалите максимално опасността.

Създаването и управлението на приют е сложен процес, който включва голяма доза планиране и уговорки. Ако отделите достатъчно време на планирането, това ще предостави сигурност, че приютът е построен и устроен според нуждите ви.

Информацията, която се съдържа в този наръчник е основна и трябва да бъде адаптирана, за да отговаря на местните изисквания.

За допълнителни въпроси:

**External Affairs Department
RSPCA
Wilberforce Way, Southwater
Horsham, West Sussex
RH13 9RS
United Kingdom**

E-mail: international@rspca.org.uk

ЧЕКЛИСТ ЗА ПЛАНИРАНЕ НА ПРИЮТ ЗА ЖИВОТНИ

SITE SELECTION

1. Близост до населено място: отстои ли на минимум 300 метра от най-близкото населено място?
2. Мястото може ли да се достигне лесно с градски транспорт?
3. Може ли да има вода/ канализация/ електричество? Вашата организация може ли да си позволи разходите за тези услуги?
4. Мястото предразполага ли за бъдещо разширяване?
5. Провери ли сте всички местни изисквания за градоустройство?
6. Създали ли сте връзка с местните жители?

СТРОИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ

1. Всички вътрешни повърхности (вкл. подове, вътрешни стени и прегради) трябва да бъдат гладки, издръжливи и непромокаеми – имате ли подходящи строителни материали?
2. Пространствата не трябва да задържат течности (подовете трябва да имат лек наклон за достигане на отводнителен канал) – взети ли са мерки по този въпрос?
3. Осигурена ли е вентилация за всички вътрешни пространства?
4. Трябва да има светлина (естествена по възможност) във всички помещения.

ПОМЕЩЕНИЯ

1. Има ли карантинно?
(трябва да има поне една карантинна клетка на всеки 10-15 клетки.)
2. Отделни помещения за подготовка и складиране на храната (с хладилник, ако ще се ползва свежа храна).

PHOTO: GETTY IMAGES/PHOTO: GETTY

